

हरियाणा विद्यालय शिक्षा बोर्ड

पाठ्यक्रमस्य अध्यायानुसारम् अङ्कानांविभाजनम् (2024-25)

कक्षा - पूर्वमध्यमाभाग - 1 विषय:- संस्कृतव्याकरणकोड - 904

- 1- सम्पूर्णपाठ्यक्रमस्य आधारेएकावार्षिकीपरीक्षाभविष्यति।
- 2- वार्षिकीपरीक्षा 80 अङ्कानांभविष्यति एवञ्च आन्तरिकमूल्याङ्कनां 20 अङ्कानांभविष्यति।
- 3- आन्तरिकमूल्याङ्कनस्यकृतेनिम्नानुसारमआवधिकमूल्यांकनभविष्यति-
 - 1) **6 अङ्कानांकृते** - 3 सैट (SAT)
परीक्षाणाम्आयोजनंभविष्यति।तासुपरीक्षासुअन्तिमान्तरिकमूल्याङ्कने 06
अङ्कानांभाराङ्कोभविष्यति।
 - 2) **2 अङ्कयोःकृते**- एका अर्धवार्षिकी परीक्षाभविष्यति। यस्याःअन्तिमान्तरिकमूल्याङ्कने 02
अङ्कयोःभाराङ्कोभविष्यति।
 - 3) **2 अङ्कयोःकृते**-
शिक्षकाःकक्षाकक्षयोःसहभागितायाःकृतेमूल्यांकनेकरिष्यन्ति एवञ्चअधिकतमद्वौअंकौअन्तिमान्तरिक
मूल्याङ्कनेदास्यन्ति।
 - 4) **5अङ्कानांकृते**- छात्राःपरियोजनाकार्यकरिष्यन्ति।यस्यअन्तिमान्तरिकमूल्याङ्कने 05
अङ्कानांभाराङ्कोभविष्यति।
 - 5) **5अङ्कानांकृते**- छात्राणाम्उपस्थितेःअनुसारेणअधिकतमाः 05 अंकाप्रदीयन्ते :-

75% तः	80% पर्यन्तम् = 01 अङ्काः
80% तःउपरि	85% पर्यन्तम् = 02 अङ्कौ
85% तःउपरि	90% पर्यन्तम् = 03 अङ्का
90% तःउपरि	95% पर्यन्तम् = 04 अङ्का
95% तःउपरि	= 05 अङ्का

पाठ्यक्रमस्यसंरचना (2024-25)

कक्षा - पूर्वमध्यमाभाग - 1विषय:- संस्कृतव्याकरणकोड - 904

क्रमसंख्या	आकलनबिन्दव	अंकाः
1	खण्ड (क) सारसिद्धांतकौमुदीभाग-1 • सन्धिप्रकरण - रूपसिद्धिसूत्रसहित (संस्कृतहिन्दीव्याख्या)	18
2	खण्ड (ख) सारसिद्धांतकौमुदीभाग-1 • शब्दरूपप्रकरण - रूपसिद्धिसूत्रसहित (संस्कृतहिन्दीव्याख्या) • शब्दरूपप्रकरण - सूत्रवृत्तिउदाहरणसहित (संस्कृतहिन्दीव्याख्या) • शब्दरूपप्रकरण - शब्दरूप	06 12 08
3	खण्ड (ग) सारसिद्धांतकौमुदीभाग-1 • संज्ञाप्रकरण	10
	खंड (घ)सारसिद्धांतकौमुदीभाग-1 • अव्ययप्रकरण	10
4	खंड (ङ) बहुविकल्पीयप्रश्न (सारसिद्धांतकौमुदीभाग-1) • पाठाधारितअभयासात - शब्दरूप/सन्धि	16
	योगः	80
	आन्तरिकमुल्यांकनम	20
	सम्पूर्णाङ्का	100

सारसिद्धान्तकौमुदी-

अस्मिन्पुस्तकेतत्त्व ज्ञानम्भवतिनियमप्रकाशिका भवतितत्सार सारसिद्धान्तकौमुदी

- अतिदेश-अतिदिश्यन्तेतुल्यता विधियन्तेकार्याणियैस्ते अतिदेशाः कार्यातिदेशरूपातिदेशभवति।
- अधिकारसूत्र-येनसूत्रेपदार्थानां अधिकारंक्रियतेतत् अधिकारसूत्र अधिक्रियन्तेपदार्थयैस्ते अधिकाराः।

अनुवृतिवाक्यार्थवासूत्रार्थस्पष्टकर्तुम सूत्रस्यकिंचित् अंशअनुवृतिकथयते।आदि अन्तश्चयस्यकोऽपिनभवतिस आदिभवति। यस्मिन्पूर्वे अस्तिपरेनास्तिस अन्तस्यात्।

अपवादउत्सर्गश्च- स्वल्पविषययुक्त अपवादयथा "वृद्धिरेचि" सूत्रस्वल्पविषयायतोहि अस्यअवर्णात्परे अच्रत्याहार अन्तर्गतएचएवविषय अतिविषयाउत्सर्गभवतियथा "आद्गुणः" सूत्रबहुविषयाशब्द ज्ञानम्धातुज्ञानम्प्रत्यय ज्ञानम्इत्यादिअनिट्ज्ञानम्इट्ज्ञानम् - यस्यइट्नस्यात्तत्अनिट्भवति।

मासिक पाठ्यक्रमस्य शिक्षण-योजना (2024-25)

कक्षा - पूर्वमध्यमा भाग - 1

विषय:- संस्कृतव्याकरणकोड - 904

मास	पाठ्यपुस्तकस्य नाम	पाठ्यबिन्दवः	शिक्षणस्य कालां शाः	पुनरावृत्ते कालां शाः
अप्रैल	सारसिद्धांतकौमुदी भाग -1	संज्ञाप्रकरण - प्रत्याहारसुत्रवर्णविधि, उच्चारणस्थानप्रत्ययोंकाज्ञान	4	2
मई	सारसिद्धांतकौमुदी भाग -1	अक्षसन्धिसम्पूर्ण	5	3
जून	*****	ग्रीष्मकालीन अवकाश	*****	*****
जुलाई	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	हलसन्धि, विसर्गसन्धिसम्पूर्ण	6	3
अगस्त	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	अजन्तपुल्लिंग - राम, हरि, सर्व, सखि	5	3
सितम्बर	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	अजन्तस्त्रीलिंग - रमा, मति, गौरी अजन्तनपुंसकलिंग - ज्ञान, वारि, दधि	6	4
अक्टूबर	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	हलन्तप्रकरण - हलन्तपुल्लिंग- लिह, सुदिव, किम्, इदम्	5	3
नवम्बर	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	हलन्तस्त्रीलिंग - उपानह, इयम्, अदस्	5	3
दिसम्बर	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	हलन्तनपुंसकलिंग- अहन्, तद्, एतत्	4	2
जनवरी	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	अव्ययप्रकरण - सूत्रव्यख्या एवं पदच्छेदपदार्था क्ति	4	2
फरवरी	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	पुनरावृत्ति	*****	*****
मार्च	सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1	परीक्षा एवं मुल्यांकन	*****	*****

निर्धारित पुस्तकानि-

1- सारसिद्धांतकौमुदी भाग-1

प्रश्नपत्रस्यप्रारूपम् (2024-25)

कक्षा - पूर्वमध्यमाभाग - 1

विषयः - संस्कृतव्याकरणकोड - 904

प्रश्नानांप्रकारः	अंकाः	संख्या	विवरणम्	पूर्णांकाः
बहुविकल्पीयप्रश्नाः	1	16	16 बहुविकल्पीयप्रश्नाः	16
अतिलघुउत्तरीयप्रश्नाः	2	10	संज्ञाप्रकरण-अव्ययप्रकरण	20
लघुउत्तरीयप्रश्नाः	4	5	शब्दरूपप्रकरण	20
निबन्धात्मकप्रश्नाः	6	4	सन्धिप्रकरण-शब्दरूपप्रकरण	24
योगः		35		80

